

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1994-2004 ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΥΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Κώστας Νικολάου, Δρ. Χημικός Περιβαλλοντολόγος στον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και Διευθυντής Σύνταξης του περιοδικού 'για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση'

Λέξεις κλειδιά: Θεματικό περιεχόμενο, περιβαλλοντική εκπαίδευση, περιοδικό έντυπο

Θεματική ενότητα: Έρευνα

Περίληψη

Ο προσδιορισμός του θεματικού προσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με βάση την ποσοστιαία κατανομή και τις διαχρονικές τάσεις της περιβαλλοντικής και παιδαγωγικής θεματολογίας του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση κατά την περίοδο 1994-2004 δείχνει ότι το φυσικό περιβάλλον είναι σταθερά η πρώτη επιλογή αλλά με ταυτόχρονη μεγάλη διαχρονικά ανοδική τάση του αθροίσματος των ποσοστών του αστικού και παγκόσμιου περιβάλλοντος. Τα θέματα της μεθοδολογίας στην περιβαλλοντική εκπαίδευση έχουν συνεχή ανοδική τάση και είναι στην πρώτη θέση μαζί με τα σχολικά προγράμματα. Σημαντικό ποσοστό κατέχουν σταθερά τα θεματικά δίκτυα και τα ΚΠΕ. Εξαιρετικά σημαντική είναι η συνεχής ανοδική τάση των θεμάτων έρευνας και εκπαιδευτικού υλικού.

Σκοπός

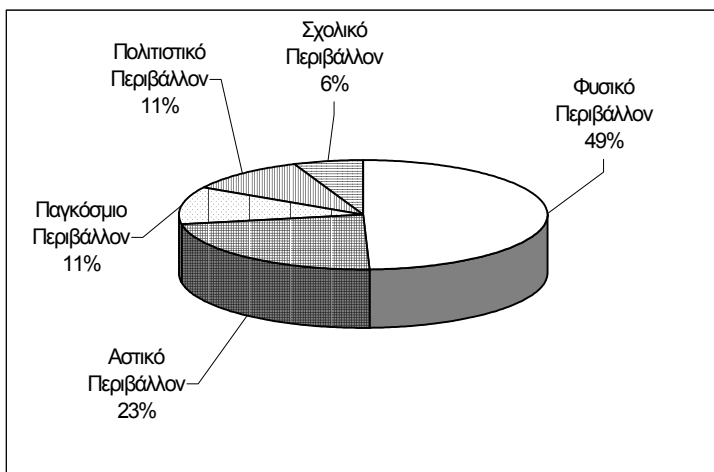
Ο προσδιορισμός του θεματικού προσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με βάση την ποσοστιαία κατανομή και τις διαχρονικές τάσεις της περιβαλλοντικής και παιδαγωγικής θεματολογίας του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση κατά την περίοδο 1994-2004.

Μεθοδολογία και θεωρητικό υπόβαθρο

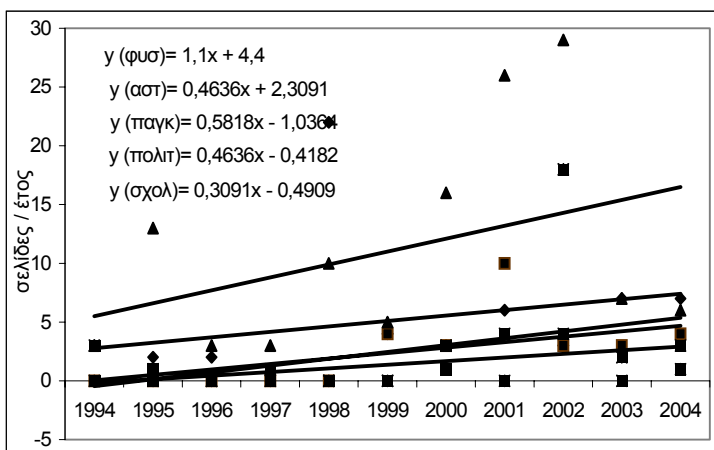
Η αναγκαιότητα θεματικού αναπροσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, έτσι ώστε να είναι σε αντιστοιχία με τις σημερινές περιβαλλοντικές προτεραιότητες σε τοπική και παγκόσμια κλίμακα έχει μελετηθεί και τεκμηριωθεί εδώ και αρκετά χρόνια σε διάφορα δημοσιεύματα [1-8].

Η διαχρονική εξέλιξη της θεματολογίας των περιοδικών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι ένας ενδεικτικός τρόπος προσδιορισμού του θεματικού προσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Κι αυτό γιατί τα θέματα που παρουσιάζουν τα περιοδικά καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό τις θεματικές επιλογές των εκπαιδευτικών για τα προγράμματα που θα υλοποιήσουν στο μέλλον, ενώ ταυτόχρονα καθορίζονται από τα υλοποιημένα προγράμματα των εκπαιδευτικών, αφού αυτά αποτελούν σε σημαντικό βαθμό βασικό υλικό για δημοσίευση.

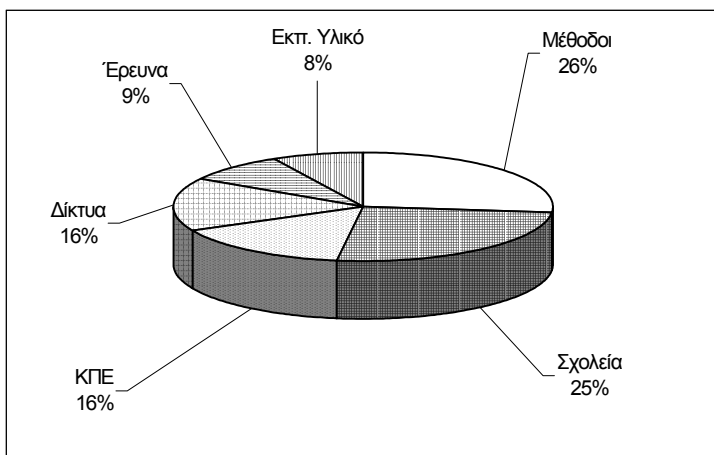
Από παλαιότερη έρευνα προέκυψε ότι στην περίοδο 1996-97, τα θέματα του φυσικού περιβάλλοντος ήταν τα πλέον συνηθισμένα και αποτελούσαν την πρώτη επιλογή σε όλα τα περιοδικά (43-60%). Τα θέματα πολιτισμού (31%) στο ελληνικό περιοδικό και του σχολικού περιβάλλοντος (26%) στο αγγλικό περιοδικό, αποτελούσαν τη δεύτερη επιλογή αντίστοιχα. Τα θέματα του αστικού και παγκόσμιου περιβάλλοντος είχαν πολύ μικρή παρουσία στο ελληνικό και αγγλικό περιοδικό (12-13%) και σχετικά χαμηλή στο αμερικανικό (29%), όπου αποτελούσαν τη δεύτερη επιλογή [1,3,9].

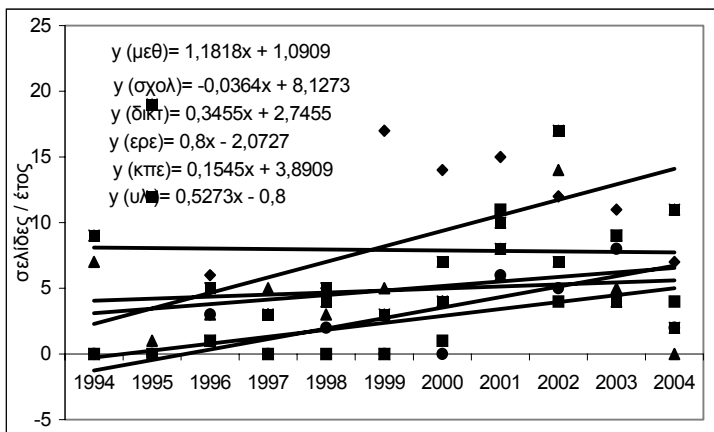
Σχήμα 1. Ποσοστιαία κατανομή της περιβαλλοντικής θεματολογίας του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση κατά μέσο όρο την περίοδο 1994-2004

Σχήμα 2. Διαχρονικές τάσεις της περιβαλλοντικής θεματολογίας του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση κατά την περίοδο 1994-2004 με εφαρμογή παλινδρομικής ανάλυσης (οι εξισώσεις για το φυσικό, αστικό, παγκόσμιο, πολιτιστικό και σχολικό περιβάλλον αντιστοιχούν στις γραμμές, που εμφανίζονται με κατακόρυφη σειρά στα δεξιά του σχήματος)

Σχήμα 3. Ποσοστιαία κατανομή της παιδαγωγικής θεματολογίας του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση κατά μέσο όρο την περίοδο 1994-2004

Σχήμα 4. Διαχρονικές τάσεις της παιδαγωγικής θεματολογίας του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση κατά την περίοδο 1994-2004 με εφαρμογή παλινδρομικής ανάλυσης (οι εξισώσεις για τις μεθόδους, σχολικά προγράμματα, δίκτυα, έρευνα, ΚΠΕ και εκπαιδευτικό υλικό αντιστοιχούν στις γραμμές, που εμφανίζονται με κατακόρυφη σειρά στα δεξιά του σχήματος)

Αποτελέσματα και συζήτηση

Το περιοδικό “για την περιβαλλοντική εκπαίδευση” άρχισε να εκδίδεται την άνοιξη του 1994 και μέχρι το καλοκαίρι του 2004 κυκλοφόρησαν 31 τεύχη, που περιελάμβαναν συνολικά 732 σελίδες.

Η ποσοστιαία κατανομή της περιβαλλοντικής θεματολογίας παρουσιάζεται στο Σχήμα 1. Οι διαχρονικές τάσεις της περιβαλλοντικής θεματολογίας με εφαρμογή παλινδρομικής ανάλυσης παρουσιάζονται στο Σχήμα 2. Όλα τα περιβαλλοντικά θέματα παρουσιάζουν μια ανοδική τάση τείνοντας να καταλάβουν αθροιστικά ένα σημαντικό μέρος του συνόλου των σελίδων ανά έτος. Τα θέματα του φυσικού περιβάλλοντος είναι σταθερά η πρώτη επιλογή (49%). Εξαιρετικής σημασίας εξέλιξη αποτελεί το άθροισμα των ποσοστών του αστικού και παγκόσμιου περιβάλλοντος (34%), που είναι σχεδόν τριπλάσιο σε σχέση με την πρώτη τετραετία της περιόδου αυτής και δείχνει μια τάση αντιστοίχισης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με τις σημερινές περιβαλλοντικές προτεραιότητες σε τοπική και παγκόσμια κλίμακα.

Η ποσοστιαία κατανομή της παιδαγωγικής θεματολογίας παρουσιάζεται στο Σχήμα 3. Οι διαχρονικές τάσεις της παιδαγωγικής θεματολογίας με εφαρμογή παλινδρομικής ανάλυσης παρουσιάζονται στο Σχήμα 4. Τα θέματα της μεθοδολογίας στην περιβαλλοντική εκπαίδευση έχουν συνεχή ανοδική τάση και είναι στην πρώτη θέση (26%) μαζί με τα σχολικά προγράμματα (25%), που έχουν σταθερή πορεία. Σημαντικό ποσοστό (16%) κατέχουν σταθερά τα θεματικά δίκτυα και τα κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Εξαιρετικής σημασίας εξέλιξη αποτελεί η συνεχής ανοδική τάση των θεμάτων έρευνας και εκπαιδευτικού υλικού, παρά το σχετικά μικρότερο ποσοστό τους κατά μέσο όρο στην εξεταζόμενη περίοδο. Η διαπίστωση αυτή είναι σε αντιστοιχία με τις υπάρχουσες ανάγκες για παραγωγή και διάδοση τόσο της έρευνας όσο και κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Βιβλιογραφία

1. Nikolaou K., *Global impacts of the urban environment evolution and need of education reorientation*. Proceedings of the International Conference on Environment and Society: Education and Public Awareness for Sustainability, UNESCO, Thessaloniki, Greece, 8-12 December 1997
2. Νικολάου Κ., *Η εξέλιξη του παγκόσμιου και αστικού περιβάλλοντος και ο νέος ρόλος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Κέντρο Μελέτης Εκπαιδευτικών Θεμάτων, Αθήνα, σ.71-92, 1998
3. Νικολάου Κ., *Η αναγκαιότητα θεματικού αναπροσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*. Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τ.13/14, σ.9-12, 1998
4. Nikolaou K., *Present and future of the environmental education*. Journal of Environmental Protection and Ecology, 1(1): 99-103, 2000
5. Nikolaou K., *Temporal evolution of the environmental education programmes in Thessaloniki*. Journal of Environmental Protection and Ecology, Special Issue: 298-302, 2000
6. Nikolaou K., *Development of the environmental education in urban areas: The OMPEPT program in Thessaloniki*. Journal of Environmental Protection and Ecology, 1(3): 386-390, 2000
7. Nikolaou K., *The open university education in Greece: A new challenge for the environmental education*. Proceedings of the International Conference: Environmental Education in the Context of Education for the 21st Century, V.Papadimitriou (Editor), University of Thessaly, Larisa, Greece, 6-8 October 2000, pp.174-180
8. Basbas S., Nikolaou K., Taxiltaris C., Maniatis I., *Public awareness and behaviour related to environmental and traffic management measures*. Proceedings of the 8th International Conference on Environmental Science and Technology, T.Lekkas (Editor), Global NEST-University of the Aegean, Lemnos, Greece, 8-10 Sept. 2003, Vol. A, pp.86-93
9. Νικολάου Κ., *Διαχρονική εξέλιξη του θεματικού προσανατολισμού του ελληνικού περιοδικού για την περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Πρακτικά του 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ΠΕΕΚΠΕ, Αθήνα, 8-10 Οκτωβρίου 1999, σσ.339-341